तथोक्तवाक्ये नृपतीन्द्रभीष्मे निःक्षिप्य शस्त्राणि गते च कर्णे । वैचित्रवीर्य्यस्य सुतोऽल्पबुद्धिर्दुर्य्योधनः शान्तनवं बभाषे ।

इति श्रीमहाभारते उद्योगपर्व्वणि यानसन्धिपर्व्वणि कर्णवाक्ये एकषष्टोऽध्यायः ॥ ६१ ॥

॥ दुर्य्योधन उवाच ॥ सदृशानां मनुष्येषु सर्व्वेषां तुल्यजन्मनां । कथमेकान्ततस्तेषां पार्थानां मन्यसे जयं ।

वयञ्च तेऽपि तुल्या वै वीर्य्येण च पराक्रमैः । समेन वयसा चैव प्रातिभेन श्रुतेन च । २४२०

अस्त्रेण योधयुग्यासु शीघ्रत्वे कौशले तथा । सर्व्वे स्म समजातीयाः सर्व्वे मानुषयोनयः ।

पितामह विजानीषे पार्थेषु विजयं कथं । नाहं भवति न द्रोणे न कृपे न च वाह्लिके ।

अन्येषु च नरेन्द्रेषु पराक्रम्य समारभे । अहं वैकर्त्तनः कर्णो भ्राता दुःशासनश्च मे ।

पाण्डवान् समरे पञ्च हनिष्यामः शितैः शरैः । तेता राजन्महायज्ञैर्व्विविधैर्भूरिदक्षिणैः ।

ब्राह्मणांस्तर्पयिष्यामि गोभिरश्वैर्धनेन च । यदा परिहरिष्यन्ति ऐणेयानिव तन्तुना । २४२५

अतरिचानिव जले बाहुभिर्मामका रणे । पश्यन्तस्ते परांस्तत्र रथनागसमाकुलान् ।

तदादर्पं विमोक्ष्यन्ति पाण्डवाः स च केशवः ।

॥ विदुर उवाच ॥ इह निःश्रेयसं प्राहुर्द्दृष्टा निश्चितदर्शिनः । ब्राह्मणस्य विशेषेण दमो धर्म्मः सनातनः ।

तस्य दानं क्षमा सिद्धिर्यथावदुपपद्यते । दमो दानं तपो ज्ञानमधीतञ्चानुवर्त्तते ।

दमस्तेजो वर्द्धयति पवित्रं दम उत्तमं । विपाप्मा वृद्धतेजास्तु पुरुषो विन्दते महत् । २४३०

क्रव्याद्भ्य इव भूतानामदान्तेभ्यः सदाभयं । येषाञ्च प्रतिषेधार्थं क्षत्रं सृष्टं स्वयम्भुवा ।

आश्रमेषु चतुर्व्वाहुर्दममेवोत्तमं व्रतं । तस्य लिङ्गं प्रवक्ष्यामि येषां समुदयो दमः ।

क्षमा धृतिरहिंसा च समता सत्यमार्जवं । इन्द्रियाभिजयो धैर्य्यं मार्द्दवं ह्रीरचापलं ।

अकार्प्पण्यमसंरम्भः सन्तोषः श्रद्धधानता । एतानि यस्य राजेन्द्र स दान्तः पुरुषः स्मृतः ।

कामो लोभश्च दर्पश्च मन्युर्निद्रा विकत्थनं । मान ईर्ष्या च शोकश्च नैतद्दान्तो निषेवते । २४३५

अजिह्ममशठं शुद्धमेतद्दान्तस्य लक्षणं । अलोलुपस्तथाऽल्पेप्सुः कामानामविचिन्तिता ।

समुद्रकल्पः पुरुषः स दान्तः परिकीर्त्तितः । सुवृत्तः शीलसम्पन्नः प्रसन्नात्मात्मविद्बुधः ।

प्राप्येह लोके सम्मानं सुगतिं प्रेत्य गच्छति । अभयं यस्य भूतेभ्यः सर्व्वेषामभयं यतः ।

स वै परिणतप्रज्ञः प्रख्यातो मनुजोत्तमः । सर्व्वभूतहितो मैत्रस्तस्मान्नोद्विजते जनः ।

समुद्र इव गम्भीरः प्रज्ञातृप्तः प्रशाम्यति । कर्म्मणा चरितं पूर्व्वं सद्भिराचरितञ्च यत् । २४४०

तदेवास्थाय मोदन्ते दान्ताः शमपरायणाः । नैष्कर्म्म्यं वा समास्थाय ज्ञानतृप्तो जितेन्द्रियः ।

कालाकाङ्क्षी चरेल्लोके ब्रह्मभूयाय कल्पते । शकुनीनामिवाकाशे पदं नैवोपलभ्यते ।

एवं प्रज्ञानतृप्तस्य मुनेर्वर्त्म न दृश्यते । उत्सृज्य वा गृहान् यस्तु मोक्षमेवाभिमन्यते ।

लोकास्तेजोमयास्तस्य कल्पन्ते शाश्वता दिवि ।

इति श्रीमहाभारते उद्योगपर्व्वणि यानसन्धिपर्व्वणि विदुरवाक्ये द्विषष्टोऽध्यायः ॥ ६२ ॥

॥ विदुर उवाच ॥ शकुनीनामिहार्थाय पाशं भूमावयोजयत् । कश्चिच्छाकुनिकस्तात पूर्व्वेषामिति शुश्रुम । २४४५